

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออก

ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ^{1*} จำรูญ บริสุทธิ์² ประนอม สุขสวัสดิ์³
ยุพิน หงษ์วะชิน⁴ สุวัฒน์ เรืองศิลป์⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออก 2. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้อง กับท้องถิ่นภาคตะวันออก การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 65 ข้อ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์และครูผู้สอน จำนวน 12 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มตัวอย่างในภาคตะวันออก 8 จังหวัด คือ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง จันทบุรี และตราด การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม สอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 450 คน สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า 1. สภาพปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออก ด้านชุมชนหรือผู้ปกครอง $\bar{X} = 3.07$, $SD = 0.45$ ความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.61 ด้านครู/ผู้บริหาร $\bar{X} = 3.29$, $SD = 0.51$ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.81 ด้าน ผู้เรียน $\bar{X} = 2.55$, $SD = 0.53$ ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ครูให้ความรักและความเมตตาแก่เด็กมี ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.84 ด้านสื่อ/เทคโนโลยีการศึกษา $\bar{X} = 3.08$, $SD = 0.49$ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีการใช้ เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.42 ด้านระบบการศึกษา $\bar{X} = 3.05$, $SD = 0.66$ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.44 ด้านคุณธรรมและ จริยธรรม $\bar{X} = 3.48$, $SD = 0.69$ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ครูเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียนมีค่าเฉลี่ย สูงสุด 3.83

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพใช้พบว่า สภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออก ได้แก่ด้านชุมชนหรือผู้ปกครอง คือรายได้ของผู้ปกครองไม่ เพียงพอ/มีหนี้สิน ภาระด้านอาชีพทำให้ไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน และการเข้าถึงชุมชนและองค์กรเนื่องจากต้อง ไปทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพ ด้านครูหรือผู้บริหาร คือครูหรือผู้บริหารมีภาระงานมากเกินไป/มีการอบรมบ่อย ครูไม่ มีเวลาสอนเด็กเนื่องจากการทำงานส่วนตัวและการทำผลงาน และครูไม่ครบวิชาที่สอน/สอนไม่ตรงสาขาวิชา ด้านเด็กนักเรียน คือเด็กขาดความอบอุ่น/ขาดความผูกพันในครอบครัว ผู้ปกครองอายุน้อย/อบรมสั่งสอนดูแลลูก

¹ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

² นักปฏิบัติการช่าง 6 บริษัท ที โอ ที จำกัด (มหาชน) ชุมสายโทรศัพท์ชัยพฤกษ์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

³ ผู้จัดการ บริษัท ทริเพิล เอช เอ็นจีเนียริ่ง จำกัด จังหวัดฉะเชิงเทรา e-mail : pranom@tripleh.co.th

⁴ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดฉะเชิงเทรา e-mail: h.yuphin@gmail.com

⁵ ผู้จัดการ บริษัท ไทย-ทักษิณ แมททีเรียล แอนด์ โปรดักส์ จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ e-mail: suwat@thaitaksin.com

*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: siriwatjira@gmail.com

ไม่ได้ และความด้อยสมรรถนะทางด้านสติปัญญาของผู้ปกครองเหล่านั้นทำให้เกิดการหลอกล้อทางการศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยี คือความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยเด็กไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์จากการเล่นเกม การเข้าถึงข้อมูลหรือเกมที่ทำให้เกิดการพัฒนาตนเอง และขาดการวิเคราะห์และแยกแยะข้อมูลจากเทคโนโลยีจากการไม่สังกัดกันหรือกลั่นกรอง *ด้านระบบการศึกษา* คือนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ/การศึกษาของไทยเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้ไม่มีจุดยืน การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาให้ใหญ่ขึ้นทำให้ระบบข้างล่างเกิดปัญหา และขาดแคลนการผลิตครู/ครูเฉพาะวิชา/ครูที่มีความเชี่ยวชาญ และ*ด้านคุณธรรมและจริยธรรม* คือผู้บริหาร ครู นักเรียนขาดคุณธรรมและจริยธรรม การเห็นห่างศาสนา และสังคมขาดความสุข 2. แนวทางหรือวิธีการพัฒนาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออก ได้แก่*ด้านชุมชนหรือผู้ปกครอง* คือการสร้างองค์กรให้เป็นที่ศรัทธาของชุมชนหรือค่านิยมใหม่ โรงเรียนเพิ่มกิจกรรมกับชุมชนหรือสร้างความร่วมมือ และจัดส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้ชุมชนหรือผู้ปกครอง *ด้านครูหรือผู้บริหาร* คือพัฒนาผู้บริหารและครูให้เป็นระบบ ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกให้เป็นครูมืออาชีพ/โดยเน้นเรื่องจรรยาบรรณ/ความรับผิดชอบ/รักในอาชีพ และจัดครูให้ครบทุกวิชาที่สอน *ด้านเด็กนักเรียน* คือผู้ปกครองให้ความเอาใจใส่และส่งเสริมให้บุตรหลานของตนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชนมากขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนควรมีการจัดอบรมคุณธรรมให้กับนักเรียนมากขึ้นด้วย *ด้านการใช้เทคโนโลยี* คือสร้างความตระหนัก/แนะนำ/ส่งเสริมให้เด็กใช้หลากหลายรูปแบบที่มีประโยชน์ ให้ความรู้/จัดอบรมให้เห็นประโยชน์และโทษของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกำกับดูแล/กำหนดระยะเวลาการใช้ *ด้านระบบการศึกษา* คือการสร้างระบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็ก/กำหนดเป้าหมายหรือจุดหมายจากบนลงล่างชัดเจน จัดให้มีการสัมมนา/ให้ความรู้ในการพัฒนาระบบการศึกษา และปรับหลักสูตรให้ตรงกับบริบทของท้องถิ่น *ด้านคุณธรรมและจริยธรรม* คือนำพุทธศาสนามาสอนให้ฝึกปฏิบัติเพิ่มขึ้น/สร้างจิตสำนึกในทางที่ดีตั้งแต่เด็ก การหล่อหลอมด้วยคุณธรรมและจริยธรรมให้เด็กเรียนรู้คู่คุณธรรม และให้ครูสำนึกในหน้าที่ของตนเอง

คำสำคัญ : พัฒนา คุณภาพการศึกษา ภาคตะวันออก

THE EDUCATION QUALITY DEVELOPMENT WHICH IS CONGRUENT WITH
THE LOCALITIES OF THE EASTERN PART

Siriwat Jiradetprapai^{1*} Chamroon Borisuth² Pranom Suksawat³
Yuphin Hongwachin⁴ Suwat Ruangsin⁵

Abstract

The purposes of this research were to: 1. study the circumstances of problems and factors affecting educational quality development which are congruent with the localities of the eastern part 2. decide the educational quality development direction which is congruent with the localities of the eastern part. The researcher used mixed methods of quantitative research and qualitative research. The population of this study were educational personnels working in 8 eastern provinces, namely: Chonburi, Chachoengsao, Nakhonnayok, Prachinburi, Srakaew, Rayong, Chanthaburi, and Trad. The sample used for qualitative research was comprised of 450 educational personnels obtained by simple random sampling. The tool used for quantitative data collection was a 5 levels rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation. On the other hand, the sample for qualitative research were comprised of 12 educational administrators, school administrators, and teachers. The tool used for qualitative data collection was a series of in-depth interviews.

The results of the study were as follows:

1) The findings of quantitative research revealed that the circumstances of problems and factors affected educational quality development which were congruent with the localities of the eastern part were as follows: a. Pertaining to communities and parents aspect, $\bar{X} = 3.07$, S.D. = 0.45. The opinions were at a high level. The highest mean of parents participation with school activities was 3.61. b. Pertaining to administrators/teachers aspect, $\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.51. The opinions were at a high level. The highest mean of teachers' activities organizing aimed at enhancing students creativity was 3.81. c. Pertaining to students aspect, $\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.53. The opinions were at moderate level. The highest mean of teachers' loving kindness towards students was 3.84. d. Pertaining to media/ educational technologies, $\bar{X} = 3.08$, S.D. = 0.49. The opinions were at a high level. The highest mean of the application of technologies aimed at dynamic teaching/learning development was 3.42. e. Pertaining to the aspect of the education system, $\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.66. The opinions of the respondents were at a high level. The highest mean of participation in communities was 3.44. f. Pertaining to ethics and morality, $\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.69. The opinions of the respondents were at a high level. The highest mean of teachers being good models for students was 3.83.

On the other hand, The findings of qualitative research revealed that the circumstances of problems and factors affected educational quality development which were

congruent with the localities of the eastern provinces were as follows: a. Pertaining to communities and parents aspect, the parents income were not sufficient. Most parents had some debt and had not enough time to take care their children since they had to go to works outside their homes. b. Pertaining to teachers/administrators, teachers and administrators had a lot of work to do. There were too many meetings and training. Apart from that, teachers had not enough time for teaching their students since they had a number of personal works, especially preparing academic paper for their own advancement. Moreover, teachers did not teach all the subjects they had been assigned to teach, and did not teach according to their major subjects. c. Pertaining to students, they felt that there was no love and commitment in their families. The parents were young and unable to teach their own offspring. In addition, poor intellectual capabilities of students' parents brought about educational inequalities. d. Pertaining to technological application, a number of students were not mature enough to choose the computer games or programs which were suitable for them and could not attain useful information which would enhanced their self development. e. Pertaining to education system, the policy of the Ministry of Education had often changed and had no fixed stand point. In addition, whenever there were some changes on the education system at the national level, there would be some problems occurred at the local level and caused more problems on teacher training. f. Pertaining to ethics and morality, administrators/teachers, and students, as a whole, lacked ethics and morality, and did not accordingly follow religious teachings. Consequently, there was no real happiness in societies.

2) The direction of educational quality development which was in congruent with the localities of the eastern part were as follow: a. Pertaining to communities/parents, there should be organization development aiming at the promotion of new value creation and popularity among parents. Apart from that, schools should organize more activities and enhanced more participation with communities by means of providing vocational development programs for communities and parents. b. Pertaining to administrators/teachers, there should be systematic development for administrators and teachers aiming at the promotion of professionalism/ethics and morality/responsibility and professional commitment. In addition, there should be teachers for all required subjects. c. Pertaining to students, parents should pay more attention for their children and help them to participate more in activities of their schools and communities. In addition, there should be more projects of studies and training on ethics and moralities for students. d. Pertaining to the application of technology, there should be instruction and training on various technological application for students and help them to realize on positive and negative aspects of educational technology. e. Pertaining to education system, there should be organizing of teaching and learning system which is appropriate for students. Apart from that, there should be clarification of goals or objectives from the top level administrators. Moreover, there should be more organizing of seminars aiming at giving more

information/knowledge on education and curriculum development which is congruent with the localities in the eastern part, and f. Pertaining to ethics and morality, there should be more teaching and practice on Buddhism aiming at student formation towards being integrated persons i.e. the man of good conscience and morality. In addition, there should be teacher formation aiming at profession commitment.

Keywords : development, education quality, eastern part

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโลก ภูมิภาค ประเทศและท้องถิ่นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและทางการศึกษา โดยเฉพาะทางด้านการศึกษ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพคน อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของแต่ละท้องถิ่นควรคำนึงถึงบริบท สภาพแวดล้อมทางสังคม ทรัพยากรและความต้องการ ประกอบกับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมา เน้นการพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม เป็นผลให้การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา เป็นมาตรการหนึ่งในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น และมีความจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมและมีลักษณะเฉพาะ เช่น ในโรงเรียนขนาดเล็กหลายโรงเรียนมีครูไม่ครบชั้นเรียน ครูคนเดียวต้องสอนหลายระดับและหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ รูปแบบการพัฒนาครูในปัจจุบันยังขาดนวัตกรรมใหม่ๆ ส่วนใหญ่ใช้วิธีการฝึกอบรมแบบเหมารวม โดยใช้การบรรยาย หรือการจัดประชุมกลุ่มย่อย การจัดการอบรมพัฒนาครูที่ผ่านมาเชิญครูไปอบรมนอกโรงเรียนตามโรงแรม ห้องประชุมในส่วนกลาง ผลเสียที่ตามมาคือนักเรียนถูกทอดทิ้ง ทั้งที่มีครูไม่ครบชั้น ขาดการสอนทดแทน ยิ่งทำให้มาตรฐานด้านคุณภาพการศึกษามีช่องว่างห่างออกไปอีก ปัญหาดังกล่าวน่าจะมีการศึกษาวิธีการพัฒนาครูโดยใช้พื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสถานที่พัฒนาคือ การพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน นั่นคือเป็นการพัฒนาที่ให้ผู้เรียนและครูผู้สอน การพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา มีแนวนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกระดับและประเภทการศึกษา การปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรังเกียจการทุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกคน ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตได้มีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ยากจน อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล ทุรกันดาร การผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขัน และร่วมมือกับนานาประเทศ การพัฒนามาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน มีคุณธรรมและคุณภาพชีวิตที่ดี สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีแนวนโยบาย ในการส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญา และการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม พลศึกษา กีฬา เป็นวิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพและตลอดชีวิต และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ การพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีแนวนโยบาย ในการพัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยเร่งรัดกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และการลงทุนเพื่อการศึกษา ตลอดจนบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และ

การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกันสามารถอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557)

สำหรับคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยในขณะนี้ จากข้อมูลผลการประเมินการจัดอันดับการศึกษาโลกโดย เวลด์อีโคโนมิกฟอรัม (World Economic Forum : WEF) ได้เผยแพร่ผลการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันนานาชาติ (Global Competiveness Index : GCI) ฉบับล่าสุด ปี 2556 (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557) พบว่า การจัดอันดับภาพรวมการจัดการศึกษาปี 2556 ของไทยอยู่อันดับที่ 37 จาก 148 ประเทศ ซึ่งดีขึ้นจากปี 2555 ที่อยู่อันดับที่ 38 จาก 144 ประเทศ แต่จากวิเคราะห์การจัดอันดับภาพรวมประเทศในกลุ่มอาเซียน ในระยะ 8 ปีถึงปัจจุบัน กลับพบว่า อันดับรวมของภูมิภาคสูงขึ้นมา 23 อันดับ อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์สูงขึ้น 19 อันดับ มาเลเซียและไทยอันดับถดถอยลง 4 และ 5 อันดับ ตามลำดับ โดยประเทศไทยลดลงมากที่สุด สำหรับหลักเกณฑ์การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันจะพิจารณาจากปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ (1) ปัจจัยพื้นฐาน ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจมหภาค สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน เหล่านี้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ ในด้านนี้ประเทศไทยได้อันดับที่ 49 (2) ปัจจัยยกระดับประสิทธิภาพ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่จะช่วยให้กิจการก้าวหน้า อันรวมถึงการศึกษาระดับสูงและการฝึกอบรม ขนาดของตลาด ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า ตลาดแรงงาน ตลาดการเงิน ความพร้อมด้านเทคโนโลยีในด้านนี้ประเทศไทยได้อันดับที่ 40 และ (3) ปัจจัยนวัตกรรมและศักยภาพทางธุรกิจ หมายถึง ส่วนที่จะเป็นแรงผลักดันให้ประเทศก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอีก ด้านนี้ประเทศไทยได้อันดับที่ 52

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์มีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มีความรู้ความสามารถสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและดำรงรักษาไว้ซึ่งความเป็นไทย และการจัดสัดส่วน ของสาระการเรียนรู้ให้ความสำคัญต่อหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) ได้ปรับปรุงให้เป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับในการใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการวิจัยที่ทุกภาคส่วนมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศแบบบูรณาการ อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถของประเทศบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้จากการวิจัยสู่สังคมฐานความรู้และสังคมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อไป การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคมในการปฏิรูปการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน ทั้งในและนอกระบบ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระบบสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่นด้วยการพัฒนาคน เด็ก และเยาวชน นำไปสู่การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้บริหาร ระบบการศึกษา หลักสูตร บทบาทของภาคประชาสังคม ผู้ปกครองและชุมชน ในส่วนของครู พบว่า ขาดทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ นักเรียนมีจำนวนลดน้อยลงอย่างมากในชนบท ขาดความตั้งใจ ขาดวินัยและความรับผิดชอบ ผู้บริหารขาดความสนใจและไม่ทุ่มเทเท่าที่ควร แม้ว่าจะได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้น แต่การบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพ ในส่วนของ ผู้ปกครองและชุมชน ขาดความพร้อม ขาดความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในทางการศึกษา คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษา บริบทและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียง และเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียง ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และ ผู้ปกครอง ภาคตะวันออกเฉียง 8 จังหวัด คือ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 30 คน

2) วิธีเลือกผู้ให้ข้อมูล โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) สำหรับผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ Patton (1966) และการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ

4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียง ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และ ผู้ปกครอง จำนวน 30 คน

การจัดสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 คน

5) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

การวิจัยเชิงปริมาณ

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และ ผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้บริหาร การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และ ผู้ปกครอง มีจำนวน 450 คน

2) วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้วิธีของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) การสุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Probability sampling) แบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling)

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม สอบถามกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้บริหาร การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และ ผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้นประมาณ 450 คน

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นแบบมาตรประมาณค่าวิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียง

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้จัดเก็บข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น

1.1 การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 450 คน กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 จังหวัด คือจังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยอง และจังหวัดปราจีนบุรี การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแบบมาตรประมาณค่าวิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง ร้อยละ 58.00 เป็นชาย ร้อยละ 42.00 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 41.77 อายุไม่เกิน 30 ปี ร้อยละ 20.67 อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 20.00 และอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 17.56 วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 39.11 ปริญญาโท ร้อยละ 33.33 ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 26.22 และปริญญาโท ร้อยละ 1.34 ประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานไม่เกิน 10 ปี ร้อยละ 30.67 มีประสบการณ์การทำงาน 31 ปีขึ้นไป ร้อยละ 26.89 มีประสบการณ์การทำงาน 21-30 ปี ร้อยละ 22.22 และมีประสบการณ์การทำงาน 11-20 ปี ร้อยละ 20.22

ภาพรวมของระดับความคิดเห็นรวมปัญหาด้านชุมชน/ผู้ประกอบการ โดยรวมเฉลี่ย 3.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.61 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 ในชุมชนมีกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีค่าเฉลี่ย 3.53 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78 ผู้ปกครองรับฟังปัญหาทุกเรื่องของลูกมีค่าเฉลี่ย 3.52 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 ระดับความคิดเห็นปัญหาด้านตัวครู/ผู้บริหาร โดยรวมเฉลี่ย 3.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 จัดอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.81 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78 ครูสอนให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ย 3.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 ครูสร้างบรรยากาศที่ดีในการสอนมีค่าเฉลี่ย 3.74 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 ระดับความคิดเห็นปัญหาด้านผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย 2.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 จัดว่ามีระดับความคิดเห็นปานกลาง และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ครูให้ความรักและความเมตตาแก่เด็ก และครูมีวิธีการสอนที่ทันสมัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และ 3.58 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.03 และ 0.80 ตามลำดับ จัดว่ามีระดับความคิดเห็นมาก รองลงมาคือระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียนห่างไกลมีค่าเฉลี่ย 2.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 นักเรียนชอบเล่นเกมมีค่าเฉลี่ย 2.73 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.14 ครูให้การบ้านเด็กมากเกินไปมีค่าเฉลี่ย 2.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.03 ระดับความคิดเห็นปัญหาด้านสื่อ/เทคโนโลยีการศึกษา มีค่าเฉลี่ยรวม 3.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 จัดว่ามีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ย 3.32 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79 มีปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตในการสอนมีค่าเฉลี่ย 3.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.03 ระดับความคิดเห็นปัญหาด้านระบบการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 จัดว่ามีความคิดเห็นระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 งบประมาณน้อยมีค่าเฉลี่ย 3.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.09 วิชาเรียนมากเกินไปในแต่ละวันแต่ละสัปดาห์มีค่าเฉลี่ย 3.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.96 และระดับความคิดเห็นของปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยรวม 3.48 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 ในภาพรวมจัดว่ามีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ครูเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.05 ครูมีความ

ยุติธรรมในการปฏิบัติตนต่อเด็กอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันมีค่าเฉลี่ย 3.79 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.00 ครูทุ่มเทและรับผิดชอบต่อการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ย 3.78 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.96

1.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู นักเรียน ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และ ผู้ปกครอง ภาคตะวันออก 8 จังหวัด คือ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 30 คน จัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก สภาพปัญหาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออก พบว่า

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของภาคตะวันออกสำหรับ 6 ด้าน 3 อันดับแรกของแต่ละด้าน คือ *ด้านชุมชนหรือผู้ปกครอง* 1) รายได้ของชุมชนไม่เพียงพอหรือมีหนี้สิน 2) ภาวะด้านอาชีพทำให้ไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน 3) การเข้าถึงชุมชนและองค์กร เนื่องจากต้องไปทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพ *ด้านครูหรือผู้บริหาร* 1) ครูหรือผู้บริหารมีภาระงานมากเกินไป มีการอบรมบ่อย 2) ครูไม่มีเวลาสอนเด็ก จากงานส่วนตัวและการทำผลงาน 3) ครูไม่ครบวิชาที่สอน สอนไม่ตรงสาขาวิชา *ด้านเด็กนักเรียน* 1) เด็กขาดความอบอุ่น ขาดความผูกพันในครอบครัว 2) ผู้ปกครองอายุน้อย อบรมสั่งสอนดูแลลูกไม่ได้ 3) สมรรถนะ ฐานะทางเศรษฐกิจและระดับสติปัญญาที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำทางการศึกษา *ด้านการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ กับการศึกษา* 1) ข้อดีได้มีการพัฒนาการเข้าถึงการเรียนรู้จากเทคโนโลยี หรือสร้างเสริมให้เด็กมีการพัฒนาด้วยตนเอง 2) ผลดีคือการทำให้ทันโลก เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ 3) ผลดีคือเกิดการต่อยอดจากการเรียน *ด้านระบบการศึกษา* 1) นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ การศึกษาของไทยเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้ไม่มีจุดยืน 2) การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาให้ใหญ่ขึ้น ทำให้ระบบข้างล่างเกิดปัญหา 3) การผลิตครู การขาดแคลนครู ขาดครูสอนเฉพาะวิชา ครูที่มีความเชี่ยวชาญ และ *ด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่มีต่อการศึกษา* 1) ผู้บริหาร ครู นักเรียนขาดคุณธรรมและจริยธรรม 2) ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองเห็นห่างศาสนา ทำให้คุณธรรมและจริยธรรมลดลง 3) สังคมขาดความสุข สภาพชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. กำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออก

สรุปผลการกำหนดแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออก ได้ดังนี้

ผู้วิจัยได้เชิญผู้เกี่ยวข้องสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออก จำนวน 12 คน โดยผู้ให้สัมภาษณ์มีคุณสมบัติเป็น ครู ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ในภาคตะวันออก 8 จังหวัด คือ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง จันทบุรี และตราด

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของภาคตะวันออก 3 อันดับแรกของแต่ละด้าน คือ *ด้านชุมชนหรือผู้ปกครอง* 1) สร้างองค์กรให้เป็นที่ศรัทธาของชุมชนหรือค่านิยมใหม่ 2) โรงเรียนเพิ่มกิจกรรมกับชุมชนหรือสร้างความร่วมมือ 3) จัดส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้ชุมชนหรือผู้ปกครอง *ด้านครูหรือผู้บริหาร* 1) พัฒนาครูให้เป็นระบบ พัฒนาผู้บริหาร 2) ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกให้เป็นครูมืออาชีพ มีจรรยาบรรณ มีความรับผิดชอบรักในอาชีพ 3) จัดครูให้ครบทุกวิชาที่สอน *ด้านเด็กนักเรียน* 1) ผู้ปกครองให้ความเอาใจใส่ ให้ทำสิ่งที่มีประโยชน์ 2) ให้นักเรียนมีกิจกรรมและการมีส่วนร่วม 3) จัดอบรมคุณธรรมให้กับนักเรียน *ด้านการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ กับการศึกษา* 1) สร้างความตระหนัก แนะนำ ส่งเสริมให้เด็กใช้หลากหลายรูปแบบที่มีประโยชน์ 2) ให้ความรู้จัดอบรมให้เห็นประโยชน์และโทษของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 3) กำกับดูแล กำหนดระยะเวลาการใช้ *ด้านระบบการศึกษา* 1) สร้างระบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็ก กำหนดเป้าหมายหรือจุดหมายจากบนลงล่างชัดเจน 2) จัดให้มีการสัมมนา ให้ความรู้ในการพัฒนาระบบการศึกษา 3) ปรับหลักสูตรให้ตรงกับบริบทของท้องถิ่น และ *ด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่มีต่อการศึกษา* 1) นำพุทธศาสนามาสอนให้ฝึกปฏิบัติเพิ่มขึ้น

สร้างจิตสำนึกในทางที่ดีตั้งแต่เด็ก 2) การหล่อหลอมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ให้เด็กเรียนรู้คุณค่าคุณธรรม 3) ให้ครูสำนึกในหน้าที่ของตนเอง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การเพิ่มขึ้นของจำนวนโรงเรียนที่พัฒนาเป็นห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนเน้นภาษาอังกฤษมากขึ้น โรงเรียนในเมืองขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพ มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากความคิด ความเชื่อของผู้ปกครองที่มองว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ในเมืองมีคุณภาพมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กในชนบท หรือกิ่งเมือง กิ่งชนบท ทำให้เกิดสภาพที่เด็กต่างอำเภอมีการย้ายเข้ามาเรียนในเมืองมีจำนวนเพิ่มขึ้น ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน มีจำนวนมากถึงร้อยละ 30 อันเนื่องมาจากอัตราการลดลงของประชาชนและถูกมองว่าด้อยคุณภาพทางการศึกษา เพราะมีจำนวนครูน้อย ครูสอนไม่ครบชั้น รวมทั้งได้รับงบประมาณน้อยตามสัดส่วนของนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพทางการศึกษา อันเนื่องมาจากการมีครูไม่ครบชั้น จำนวนนักเรียนมีน้อยเกินไป ขาดบรรยากาศทางวิชาการ การได้รับงบประมาณน้อย ครูสอนคนเดียวทั้ง 2 ระดับชั้น และสอนทุกรายวิชา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการเขต ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษานิเทศก์ ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็น ดังนี้คือ 1) โรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นเรียน/กลุ่มสาระ ทำให้คุณภาพการศึกษาลดน้อยลง เนื่องจากครูมีภาระงานมาก ครูไม่นัดสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างเต็มที่ เพียงพอ ดังนั้นจึงควรยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็กหลายๆ เพื่อรวมครูและนักเรียน ให้เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ซึ่งจะช่วยให้การจัดการศึกษามีคุณภาพมากขึ้น 2) ครูประจำการ ควรได้รับการอบรม พัฒนาให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น เท่าทันกับเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการอบรมพัฒนาในกลุ่มสาระที่ครูผู้นั้นรับผิดชอบ 3) นักเรียนควรได้รับการอบรม พัฒนาเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมความเป็นคนดีให้มากขึ้นและต่อเนื่อง โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

พ่อแม่ผู้ปกครองที่มีพื้นฐาน ได้เปรียบทางเศรษฐกิจ สังคม (มีฐานะดี) มักจะเลือกที่จะส่งลูกไปเรียนในโรงเรียนของรัฐ บนพื้นฐานของมาตรฐานทางวิชาการ ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้มีความสามารถและสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อนักเรียนในความดูแล กล่าวคือ พ่อแม่ผู้ปกครองที่มีฐานะ ไม่มีข้อจำกัดทั้งด้านค่าใช้จ่ายและสถานที่ตั้งของโรงเรียน จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ โรงเรียนที่มีคุณภาพมีชื่อเสียง เช่น โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด โรงเรียนเอกชนที่มีคุณภาพ และโรงเรียนที่มีชื่อเสียงดีมาก มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมาก จำนวนนักเรียน 3,000 – 4,000 คนเศษ ซึ่งมักตั้งอยู่ในตัวจังหวัดหรือในเขตที่มีความเจริญ ซึ่งเขตพื้นที่ต่างๆ อาจมีจำนวนโรงเรียนดังกล่าวเพียง 3-5 แห่ง โดยมีโรงเรียนขนาดกลางสัดส่วนประมาณร้อยละ 41 และโรงเรียนขนาดเล็ก ประมาณร้อยละ 44

ในภาพรวมของการวิจัยในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ สำหรับพัฒนาครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้การจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมของ ศักดิ์ดา ศรีผางค์ (2556) มีผลการวิจัย 1. สภาพทั่วไปของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยส่วนใหญ่ยังไม่มีรูปแบบการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้การจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมที่ชัดเจนอย่างเต็มรูปแบบ สภาพปัญหาอุปสรรคพบว่าผู้บริหารและครูไม่เข้าใจหลักการสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่เข้าใจหลักการที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวม ที่มุ่งเน้นปฏิรูปการเรียนรู้ต้องการให้ลดชั่วโมงเรียนในเนื้อหา และให้โอกาสผู้เรียนทำกิจกรรมอื่น มีเวลาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการคิด ทำให้คิดแก้ปัญหาอย่างใช้สติปัญญาและ

สามารถพัฒนาความคิดถึงขั้นใช้ปัญญาสำนึกเพื่อการหยั่งรู้ในสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรจัดให้เป็นไปตามความสนใจของผู้เรียน และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาจัดหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนใช้สติปัญญาเหตุผลตอบข้อสงสัยในวิถีชุมชนที่ตนเองสัมผัสอยู่เป็นการเชื่อมโยงความรู้สากลในโรงเรียนกับความรู้ที่ได้จากภูมิปัญญา ที่เป็นวิถีชุมชน ทำให้โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดอารยธรรม 2. รูปแบบการบริหารจัดการสำหรับพัฒนาครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้การจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวม ประกอบด้วยปัจจัยป้อนเข้า 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กลยุทธ์การเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ใช้การประชุมปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน สร้างความเข้าใจเพื่อให้ผู้บริหารปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวม และสร้างความเข้าใจเพื่อให้ครูเกิดการยอมรับการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวม และ 2) กลยุทธ์ การบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาครูสถานศึกษา ประกอบด้วยการสร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลง (ครูและนักเรียน) การสร้างคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น การเปลี่ยนเจตคติครูให้เคารพภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมครู กระบวนการเป็นขั้นตอนในการบริหารจัดการสำหรับผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบแนวทางหรือวิธีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออก 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านครูหรือผู้บริหาร การพัฒนาครูให้เป็นระบบ พัฒนาผู้บริหาร ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกให้เป็นครูมืออาชีพ มีจรรยาบรรณ มีความรับผิดชอบ เป็นต้น 2) ด้านชุมชนหรือผู้ปกครอง การสร้างองค์กรให้เป็นที่ศรัทธาของชุมชนหรือค่านิยมใหม่ จัดส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้ชุมชนหรือผู้ปกครอง หน่วยงานของรัฐบาลชี้แจงให้ความรู้เรื่องหลักสูตรแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ หาแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น กระจายความรู้สู่ชุมชน ปลูกฝังให้บุตรหลานรักการเรียนรู้ เป็นต้น 3) ด้านการพัฒนาเด็กนักเรียน ผู้ปกครองให้ความเอาใจใส่ ให้ทำสิ่งที่มีประโยชน์ ให้นักเรียนมีกิจกรรมและการมีส่วนร่วม จัดอบรมคุณธรรมให้กับนักเรียน นำรูปแบบการเรียนการสอนใหม่ๆ มาสร้างแรงจูงใจในการเรียน จัดหาครูเฉพาะทางให้ส่งเสริมทักษะ องค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุน ลดเวลาเรียนเพื่อเสริมการสร้างทักษะและความชำนาญ นำเด็กนักเรียนที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการไปศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงกว่าไทย ฝึกทักษะชีวิตอย่างต่อเนื่อง 4) ด้านการใช้เทคโนโลยีต่างๆกับการศึกษา สร้างความตระหนัก แนะนำ ส่งเสริมให้เด็กใช้หลากหลายรูปแบบที่มีประโยชน์ ให้ความรู้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เน้นการใช้สื่อให้ถูกต้องและเหมาะสมกับปัจจุบัน สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมจากเทคโนโลยีพัฒนาเครื่องคอมพิวเตอร์ในองค์กรให้ทันสมัย 5) ด้านระบบการศึกษาไทยในปัจจุบัน สร้างระบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็ก กำหนดเป้าหมายหรือจุดหมายจากบนลงล่างชัดเจน จัดให้มีการสัมมนา ให้ความรู้ในการพัฒนาระบบการศึกษา ปรับหลักสูตรให้ตรงกับบริบทของท้องถิ่น โรงเรียนควรอยู่ในส่วนของท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานหลักที่สำคัญ ผู้บริหารท้องถิ่นเลือกผู้บริหาร โรงเรียน ทำให้ควบคุมและสามารถรักษามาตรฐานได้ การอบรมครูให้มีความรู้เพิ่มขึ้น มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้เห็นความสำคัญของโรงเรียนในท้องถิ่น แผนพัฒนาการศึกษาของชาติควรเป็นแผนระยะยาว เน้นแนวทางเด็กตั้งแต่ต้นในแต่ละสายการศึกษา จัดสรรงบประมาณเพื่อหาข้อสรุปปัญหาการพัฒนาการศึกษาไทย สสำรวจปัจจัยพื้นฐานในสถานศึกษาท้องถิ่น การจัดการในเรื่องการประกันคุณภาพทางการศึกษา พัฒนาระบบการศึกษา เพื่อให้ได้รับรองคุณภาพการจัดการศึกษาแห่งชาติ ให้ความสำคัญในการผลิตครูที่มีความเป็นครู ต้องมีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี เพื่อการพัฒนาตนเองและส่งเสริม ให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ควรกำหนดนโยบายกระทรวงให้อยู่ในกรอบที่ทำได้ มีนโยบายตามตัวบุคคล จัดให้งบประมาณให้โรงเรียนขนาดเล็ก และขจัดปัญหาคอร์รัปชัน 6) ด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่มีต่อการศึกษา นำพุทธศาสนามาสอนให้ฝึกปฏิบัติเพิ่มขึ้น สร้างจิตสำนึกในทางที่ดีตั้งแต่เด็ก การหล่อหลอมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ให้เด็กเรียนรู้คุณธรรม ให้ครูสำนึกในหน้าที่ของตนเอง

อบรมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน กำหนดเงื่อนไขคุณสมบัติของครูเป็นแบบอย่างทางคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม ครูยอมรับและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง กรมการศาสนาเปิดมาตรการเชิงรุกกับครู ผู้ปกครอง และเด็ก ให้ได้ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง การสอนโดยการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมจาก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จัดให้มีประชาสัมพันธ์ยกย่องคุณงามความดีกับนักเรียนทั้งระบบ ตั้งแต่โรงเรียนถึงใน ระดับประเทศ ครูมีความพร้อมผ่อนปรนต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและ ประชาคมอาเซียน และฝึกสมาธิก่อน เรียน หรือก่อนทำงาน 5-10 นาที

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการศึกษาดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา คุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือบริบทที่ใกล้เคียงกัน
2. สถานศึกษาในภาคอื่นๆ นำผลการวิจัยดังกล่าวไปประยุกต์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของตน
3. องค์กรอื่นๆ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีโอกาสพัฒนาด้านคุณภาพ การศึกษาโดยจัดให้ไปศึกษาดูงานหน่วยงานหรือโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างที่ดี (best practice)

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ใช้เป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นในภาคอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากการวิจัยในครั้งนี้
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาของไทย ศึกษาข้อดีและข้อด้อยของแนวทางการพัฒนา คุณภาพการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน และนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทย ให้เป็นที่ยอมรับต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาานิเทศก์ ครู ผู้ปกครอง และผู้ตอบ แบบสอบถามทุกท่านทั้ง 8 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง จันทบุรี และตราด ที่เสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในการให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์เป็นอย่างสูง สำหรับงบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ 2557

เอกสารอ้างอิง

- เจริญ กาญจนะ. (2554). วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มีนาคม หน้า 91.
พัทธนันท์ ทรรษาภิรมย์โชค. (2556). แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน.
มนิรัตน์ นาโนห้าวร. (2557). การพัฒนารูปแบบการประเมินเสริมพลังอำนาจเพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการวัดและ ประเมินผลการศึกษาของครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. ปรินญาการศึกษาคุณุภบัณฑิต สาขาวิชาการทดสอบและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม- เมษายน 2554.

- รายงานประจำปี ๒๕๕๘ ANNUAL REPORT 2015. (2558). สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กรุงเทพฯ หน้า 25.
- ศักดิ์ดา ศรีมาวงศ์. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสำหรับพัฒนาครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้การจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวม.
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล, โครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย, รายงานวิจัย, (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2552), หน้า 35.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). รายงานการวิจัยและพัฒนา เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). รายงานการวิจัย “แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (อภิวัดณ์การเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย) <http://seminar.qlf.or.th/Archive/View/32>.
- อภิสิทธิ์พร สถิตย์ภักดีกุล, มลิวัลย์ สมศักดิ์, อารี สาริปา, และคนอื่นๆ. (2556). รายงานการวิจัยการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะที่ 2 : กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช.
- Krejcie, R.V. & Morgan. D.V. (1970). Determining sample size for research activities, Educational and Psychological Measurement. n.p.
- Maslow Abraham, Motivation and Personality, (New York : Harper and Row Publishers,1987), pp. 15-23.
- <http://www.geographylks.ob.tc/page14.htm>
- http://wiki.stjohn.ac.th/groups/poly_econocimlandscape/wiki/253c0/
- <https://www.gotoknow.org/posts/17754> แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาแนวใหม่
- <https://www.gotoknow.org/posts/17754> ยุทธศาสตร์การพัฒนาครูแนวใหม่
- <http://www.nidtep.go.th/plan>
- <http://www.edreform.moe.go.th>
- <http://school8.education.police.go.th/technical/technical05.html>
- <http://www.common senseforpubliceducation.org> Post on 25/09/2014
- GotoKnow โดย นาย วีระชัย จิวะชาติ